ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci **žalobkyně J. G.** proti **žalované České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze, Křížová 25, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2002,

takto:

I. Žaloba **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen žalovaná) rozhodnutím ze dne 28. 3. 2002 č. X zamítla žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů
soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen zákon č. 261/2001 Sb.), kterou uplatnila jako vdova po svém manželovi F. G. Svoje rozhodnutí odůvodnila tím, že předmětný nárok žalobkyni nevznikl, neboť manželství s F. G. uzavřela až po skončení jeho věznění.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně včas opravný prostředek, v němž namítla, že po návratu manžela z vězení se chtěli vzít v co nejkratší době, ale toto bohužel nešlo bez toho, aby byl zaměstnán. Jako lesník sháněl zaměstnání po celé republice, ale vždy když mu přišla nějaká nabídka, schůzka skončila nezdarem pro jeho trestní záznam. Po revoluci byl rehabilitován a odškodněn. Dále uvedla, že jí nikdo nevysvětlí, proč někteří političtí vězni a jejich pozůstalí dostanou podle zákona č. 261/2001 Sb. další odškodnění a jiní nikoliv. Věří, že její záležitost bude náležitě zhodnocena.

Žalovaná ve svém vyjádření k opravnému prostředku uvedla, že zákon č. 261/2001 Sb. se vztahuje také na vdovy a vdovce po osobách uvedených v § 2 odst. 1 tohoto zákona, pokud jsou
občany České republiky, jejichž manželství trvalo po celou dobu věznění, či vzniklo během jejich věznění a jejich manžel kdykoliv později zemřel. Z uvedeného vyplývá vůle zákonodárce přiznat další odškodnění nikoli všem vdovám a vdovcům, ale pouze těm z nich, jejichž manželství existovalo již v době manželova věznění a kteří tedy byli v té době jeho uvězněním „reálně postiženi". Tuto skutečnost musí jak žalovaná, tak i soud respektovat. Uvedený zákon neobsahuje žádné ustanovení, které umožňuje v individuálních případech odstranit tzv. tvrdost zákona, takže pro vznik nároku na peněžní částku je nezbytné splnění veškerých podmínek v něm uvedených. Žalobkyně tyto podmínky nesplnila, proto žalovaná navrhla potvrzení napadeného rozhodnutí.

Ze správního spisu, který žalovaná předložila soudu, vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

Žalobkyně podala dne 20. 3. 2002 u žalované žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. jako vdova po politickém vězni. K této žádosti, z níž je patrné, že její manžel byl vězněn od 23. 5. 1950 do 4. 5. 1953, připojila oddací list, z něhož je zřejmé, že manželství s F. G. uzavřela dne 6. 11. 1954, a úmrtní list svého manžela, dle kterého F. G. zemřel dne 12. 5. 1974. Součástí správního spisu je dále usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 12. 1990, sp. zn. 14 Rt 776/90, z něhož vyplývá, že F. G. je účasten soudní rehabilitace podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 119/1990 Sb.

Protože daná věc nebyla skončena Vrchním soudem v Olomouci, u kterého bylo zahájeno řízení, do 1. 1. 2003, kdy nabyl účinnosti zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.), věc byla předložena Nejvyššímu správnímu soudu s odkazem na ustanovení § 132, větu druhou, s. ř. s., podle kterého věci správního soudnictví, v nichž nebylo rozhodnuto do dne účinnosti tohoto zákona a v nichž byla dána věcná příslušnost k řízení vrchním soudům, převezme a dokončí Nejvyšší správní soud v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s., tedy v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se zákon vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále jen „politický vězeň").

Podle odst. 2 uvedeného ustanovení zákon se rovněž vztahuje na vdovy a vdovce po osobách uvedených v odst. 1, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo po celou dobu věznění, či vzniklo během jejich věznění a jejich manžel kdykoliv

později zemřel; stejně tak se zákon vztahuje na vdovy a vdovce, pokud jsou občany České republiky, kteří uzavřeli nové manželství.

Jak vyplývá ze shora uvedených skutkových zjištění, ze kterých vycházela žalovaná v napadeném rozhodnutí, žalobkyně nesplňuje podmínky pro vznik nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky, neboť provedenými důkazy bylo zcela nepochybně prokázáno, že
manžel žalobkyně byl vězněn od 23. 5. 1950 do 4. 5. 1953, přičemž jejich manželství bylo uzavřeno 6. 11. 1954, tedy nepochybně až poté, kdy skončilo věznění F. G. Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani tvrzení žalobkyně, že manželství chtěli uzavřít v jiné době, neboť zákon stanoví jednoznačně podmínku, že manželství muselo trvat po celou dobu věznění či muselo vzniknout během věznění. Žalobkyně proto nesplnila zákonnou podmínku pro přiznání jednorázové peněžní částky, a proto soud v postupu žalované neshledal nezákonnost.

Pro posouzení dané věci je rozhodující, že žalobkyně nezpochybnila zjištěný skutkový stav, tj. skutečnost, že manželství s F. G. uzavřela až po skončení jeho věznění. V takovém případě ji však nelze považovat za vdovu uvedenou v § 2 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. a uvedený zákon se proto na ni nevztahuje, takže z důvodu manželova věznění jí nárok na finanční částku podle cit. zákona nemohl vzniknout.

Pokud žalobkyně ve svém opravném prostředku poukazuje na konkrétní okolnosti případu a dovolává se odstranění tvrdosti zákona, je nutno vycházet ze skutečnosti, že zákonné vymezení podmínek nároku bez toho, aniž by byla do zákona zakotvena jakákoliv možnost odstranění tvrdosti zákona, neumožňuje ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci přiznat žalobkyni nárok na jakékoliv odškodnění, pokud splnění podmínek nároku neprokázala. Soudu v žádném případě nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nahrazovat, neboť je vázán zákonem.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal žalobu jako nedůvodnou, a proto ji podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání za podmínky souhlasu účastníků řízení (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně v soudním řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovaná nárok na náhradu nákladů řízení nevznesla. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. 7. 2003

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu